РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 12-го мая 1917. Ч. 55. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, May 12, 1917. No. 55.

КОАЛІЦІЙНИЙ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ В РОСІЇ.

Примусова служба військова буде обовязувати від 21 до 30 літ.

Перший відділ американського війска на боевім фронті у Франції.

ЗА ТРИ МІСЯЦІ ПІДВОДНІ ЛОДКИ ЗАТОПИЛИ 1.325 КОРАБЛІВ НА 2,800,000 ТОН.

В РОСІЇ.

КОАЛІЦІЙНИЙ КАБІНЕТ В РОСІЇ.

ПЕТРОГРАД, 9. мая. — **Російське провізоричне правительство зложило нині урядову заяву, що годить ся вповні на утворене коаліційного кабінету.**

Міністер справедливости, др. Керенський, вислав письма до думи, до ради робітників і жовнірів та до соціялістичних партій, в яких взиває представителів демократії, щоби перебрали на себе частину тягару правительства, даючи членів до нового кабінету.

Теперішний кабінет був утворений сейчас по вибуху революції. Він мав урядувати аж до скликаня конституційних зборів, які мають рішити про форму державного устрою Росії.

Рада робітників і жовнірів виступила проти теперішного правительства, а передівсім проти діяльности міністра для заграничних справ, Мілюкова, якого вважають представителем російської „воюючої партії". Коли Мілюков дня 1. мая вислав до союзних держав ноту, в якій в імени свого правительства заявив, що Росія буде бороти ся аж до остаточної побіди, рада змусила правительство змінити зміст ноти і вислати додаткову заяву, що російське правительство є проти всяких здобутків і военних відшкодовань. Доперва тоді рада робітників і жовнірів висказала своє довіре правительству, і то лише більшостию 35 голосів (на 2.500 делеґатів).

ПОБІДА РАДИ РОБІТНИКІВ І ЖОВНІРІВ.

СТОКГОЛЬМ, 9. мая. — **Російське провізоричне правительство, яке утворили провідники думи по вибуху революції, повалене. Вісти з Петрограду доносять, що нині вечером урядово проголошено, що має бути утворений новий коаліційний кабінет та що члени теперішного правительства на те згодили ся.**

Сей факт стверджує, що рада робітників і жовнірів вийшла зовсім побідно з конфлікту, який в минувшім тижни дійшов був до найвисшої степени.

Др. Керенський, який перший проголосив був програму нової Росії, домагаючи ся „мира без здобутків і відшкодовань", відніс повну побіду над міністром для заграничних справ, Мілюковом, котрого він на бурливім засіданю в пятницю змусив змінити ноту до союзних держав.

Треба надіяти ся, що в коаліційнім кабінеті міністрів соціялісти будуть сильно заступлені, але о скільки новий кабінет скріпить рух за миром, сього нині годі предсказати.

Зібрані в Стокгольмі провідники соціялістів ожидають з великим напруженем дальшого розвою подій в Росії.

Проклямація правительства в справі утвореня коаліційного кабінету.

ПЕТРОҐРАД, 10. мая. — Провізоричне правительство видало проклямацію, в якій взиває раду робітників і жовнірів, аби взяла чинну участь при твореню коаліційного кабінету. **У своїй відозві правительство признає, що будучність вільної Росії є сильно загрожена.**

Голоси проти коаліційного кабінету.

ЛОНДОН, 10. мая. — **Телеграма з Москви доносить, що тамошний комітет ради робітників і жовнірів заняв становище проти твореня коаліційного правительства.**

Натомісць комітет ухвалив резолюцію, в якій домагаєть ся скликаня конґресу делеґатів робітників і жовнірів з цілої Росії.

Максим Горкий заповідає нову крізу в Росії.

ПЕТРОҐРАД, 10. мая. — **Максим Горкий поміщує у своїм органі „Новая Жизнь" що дня ряд артикулів, в яких закидає Мілюкову, що він стоїть на платній службі англійських і французьких капіталістів.**

Максим Горкий заповідає нову крізу в Росії. Серед нового перевороту рада робітників і жовнірів буде старати ся скріпити своє становище. Головний комітет ради з великою нетерпеливостию ожидає дальшого розвою подій.

Военна невдача нещастем для Росії і цілого сьвіта.

ЛОНДОН, 9. мая. — З Петроґраду доносять, що жовніри ґвардійного полку, який відійшов з Петроґраду на боевий фронт, опускаючи місто, заявили: „Хочемо вмерти за волю Росії!" Що є наше, се задержимо, а що чуже, сього не хочемо!"

Урядовий орґан ради робітників і жовнірів заявив, що военна невдача російської революції була би великим нещастем не лише для Роісі, але також для цілого сьвіта.

Всі вісти, які в останних часах надходять з Петроґраду, доносять, що змаганя за миром без здобутків і відшкодовань обіймають щораз ширші круги суспільности, навіть серед тих людий, яких кличем було ще донедавна: „Війна аж до побіди".

Домагають ся вільного переїзду через Дарданелі.

ЛОНДОН, 9. мая. — В Севастополи (на Кримі) відбули ся збори представителів чорноморської фльоти і делеґатів робітників та жовнірів з того округа. **На зборах ухвалено резолюцію, в якій домагають ся, щоби Росія одержала вільний переїзд через Дарданелі і запевнене, що жадна ворожа фльота не буде впущена до Чорного моря.**

Замордоване російського ґенерала Карцова.

РИГА, 10. мая. — **Нині замордовано ґенерал-майора Карцова, команданта дивізії сибірських стрільців.**

Його замордовано на улиці недалеко зелізничої стації. Заговірники змогли утечи.

Ґен. Карцов був люблений своїми жовнірами і тому не можливо припускати, щоби заговірниками могли бути жовніри.

Ґенерал Рузский відкликаний зі становища команданта.

ПЕТРОГРАД, 10. мая. — **Ґенералови Рузскому відобрано головну команду на північнім боевім фронті (над Двиною).**

Однак ґенерал Рузский позістає надальше членом военної ради.

Ленін пропав без вісти.

СТОКГОЛЬМ, 9. мая. — **Провідник російських радикальних соціялістів, Николай Ленін, вже від кількох днів пропав** без вісти, як се доносять телеґрами з Петроґраду.

Підозрівають, що Леніна увязнено або замордовано. В останнім тижни зі сторони „военної партії" одержав Ленін погрозу, що його спрячуть з дороги так, як се стало ся з Распутіном.

(Николай Ленін перебував до вибуху російської революції в Швайцарії. За дозволом німецького правительства Ленін переїхав зі Швайцарії через Німеччину до Швеції, відки повернув до Петроґраду. Ленін був провідником крайного крила соціялістів і ворогом провізоричного правительства, домагаючи ся безпроволочного заключеня мира).

ВОЄННІ ПРИГОТОВАНЯ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

ОБІ КОМІСІЇ ГОДЯТЬ СЯ НА ВІК ВІД 21 ДО 30 ЛІТ.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — Нині прийшло до повного порозуміня на спільнім засіданю членів обох військових комісій.

Члени комісії сенату згодили ся на зчеркнене резолюції про дивізію Розевелта, зате члени комісії палати послів згодили ся на ограничене віку мущин, обовязаних до військової служби, на 21 до 30 літ (включно).

Найдальше з початком слідуючого тижня поправлений біл в справі примусової військової служби буде предложений до принятя в обох палатах, де, як надіють ся, перейде вже без жадних додаткових змін.

Реджістроване осіб, обовязаних до військової служби, відбудеть ся в другій половині місяця мая.

Перший відділ Американців на боевім фронті.

ПАРИЖ, 9. мая. — **Нині перший раз американський прапор повівав в столиці яко прапор военний. Відділ Американців, які дотепер повнили службу при санітетах, зістали зоружені і відійшли під командою Едварда Тінкгема з Монтклер, Н. Дж., на боевий фронт. Вони будуть заняті при транспортованю амуніції для французьких військ на боеву лінію.**

Мешканці столиці уладили Американцям торжественне пращане.

Злучені Держави закупили 7 австрійських кораблів.

ВАШІНҐТОН, 9. цьвітня. — **Федеральна корабельна комісія оголосила нині урядово, що вона закупила 7 австрійських кораблів (на 52.621 тон), які були інтерновані в американських пристанях. Ціна купна виносить $6,778.006.**

До куплених кораблів належать: „Дора" (7.037 тон), „Люція" (6.744 тон), „Ерни" (6.515 тон), „Іда" (4.730 тон), „Кляра" (3.932 тон), „Тереса" (3.769 тон) і „Анна" (1.575 тон).

ПОГОЛОСКИ ПРО МИР.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ ЗАКЛЮЧАТЬ МИРА, ДОКИ НЕ ОСЯГНУТЬ СВОЇХ ЦІЛИЙ.

ВАШІНҐТОН, 10. мая. — **Злучені Держави не заключать окремого мира з Німеччиною. Навіть на случай, коли би Німеччина предложила можливі до принятя условія, американське правительство буде поступати згідно з аліянтами.**

Таке становище займив департамент для заграничних справ, опрокидуючи неправдиві вісти про мниме предложене Німеччиною мирових условій Злученим Державам.

Департамент для заграничних справ заявив, що ані з Берліна не надійшли жадні мирові предложеня, ані про се не має найменьшої вістки з якогонебудь жерела.

Секретар Ленсінґ заявив, що навіть на случай, коли би Німеччина згодила ся тепер зовсім застановити бльокаду підводними лодками, яка довела до военного стану між обома державами, американське правительство не буде звертати уваги на жадні мирові предложеня Німеччини, хочби витягнула з води всі лодки до одної.

Справа заключеня мира є глибшого і поважнійшого характеру. Департамент не вважає за відповідне тепер подавати условій мира; їх подасть воно доперва підчас мирових переговорів.

Загально були подані воєнні ціли Злучених Держав в промові президента в конґресі. Найголовнійші з них є: утворене демократичних форм правліня і ґарантія для охорони меньших народів.

Заперечене вістки про заключене Росією окремого мира.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — **Нині розійшла ся у фінансових кругах вістка про заключене окремого мира між Росією а Німеччиною, викликуючи великий переполох.**

Департамент для заграничних справ заявив, що ся вістка є без найменьшої підстави.

Помимо успокоюючої заяви правительства навіть в урядових кругах дуже недовірчиво приймають російські офіціяльні вісти.

Поголоска про висилку австрійських делеґатів до Франції.

ЛОНДОН, 10. мая. — Амстердамський кореспондент доносить, що в достовірного жерела одержав вістку, що трох визначних австрійських політиків виїхало до Швайцарії. **Відси мають вони удати ся до Парижа, щоби предложити французькому кабінетови мирові условія осередних держав.**

В Італії підносять ся голоси за окремим миром.

ЛОНДОН, 9. мая. — **В останних днях, як доносять з Риму, крайні соціялістичні елементи розпочали сильну аґітацію за заключенем окремого мира Італією з осередними державами.**

В тій цїли розпочали вони сильну кампанію проти міністра Соніна, якого вважають головною причиною війни.

Ся мирова аґітація, як загально догадують ся, відбуваєть ся під впливом аґентів німецьких соціялістів.

Англійці проти мирової конференції в Стокгольмі.

ЛОНДОН, 10. мая. — **Анґлійські соціялісти рішили зовсім не висилати делеґатів на міжнародну мирову конференцію соціялістів, яка розпічнеть ся з початком червня в Стокгольмі.**

Рівночасно ухвалили скликати конґрес соціялістів зі союзних держав до Лондону в половині червня.

Чи в мировій конференції в Стокгольмі візьмуть участь делеґати італійських і французьких партій соціялістичних, покищо не знати. Радикальні соціялісти російські участи в сїй конференції не візьмуть.

Делеґати анґлійських робітників мають виїхати до Росії.

ЛОНДОН, 10. мая. — **Екзекутивний комітет анґлійської робітничої партії ухвалив не висилати своїх представителів на мирові наради соціялістів в Стокгольмі.**

Зате на засіданю, яка відбуло ся в палаті послів, рішив екзекутивний комітет робітничої партії вислати делеґацію до Петроґраду на переговори з провідниками соціялістичних партій в Росії, щоби переконати їх про шкідливі наслідки заключеня окремого мира.

Між вибраними членами делеґації находить ся також Артур Гендерсон, член теперішного военного кабінету.

Анґлійські соціялісти, які вважають скликане міжнародного конґресу соціялістів в Стокгольмі за німецьку інтригу, постановили скликати конґрес соціялістів з держав аліянтів до Лондону на половину червня.

НА МОРИ:

В ЦЬВІТНИ НІМЕЦЬКІ ЛОДКИ ЗАТОПИЛИ 1,100.000 ТОН.

ЛОНДОН, 9. мая. — Кореспондент з Амстердаму доносить на підставі вістий з Берліна отсе:

В німецькім парляменті розпочато друге читане буджету для маринарки. **Др. Пфлеґер, референт комісії для справ маринарки, заявив, що добича підводних лодок за місяць цьвітень виносила не меньше як 1,100.000 тон.** Референт запевнив послів, що можуть і на будуче з повним довірем відносити ся до німецької маринарки, яка богато причинить ся до скорого і побідного закінченя війни.

За три місяці 1.325 кораблів на 2,800.00 тон.

Міністер маринарки, адмірал Капеле, який промовляв по референтови, сказав:

„Осягнений успіх є для нас заохотою, щоби вповні сповнити надії, які покладає німецький нарід на діяльність підводних лодок. Я можу вас запевнити, що підводні лодки будуть продовжати свою діяльність аж до побідного закінченя війни. Ми маємо подостатком підводних лодок, добре вправлених моряків і всіх потрібних матеріялів.

„Праця над уліпшенем і побудованем нових лодок не устає. Тисячі пильних рук звивають ся, щоби віддати до ужитку вітчини се славне оруже. Тисячі добровольців зголошують ся до служби в підводних лодках. Правда, маємо також і втрати, але сї втрати є далекі від тих, як се було подане у ворожій пресї.

„Підводні лодки виявили чудову і подивленя гідну чинність. Ми надіяли ся зразу, що при помочи підводних лодок зможемо знищити місячно яких 600.000 тон. Минули три місяці від оголошеня бльокади, а число затоплених кораблів виносить 1.325 на 2,800.000 тон.

„Анґлійці висловлюють ся нині трохи инакше про підводні лодки ніж перед трома місяцями. Боротьба підводних лодок — се не пусті слова, сказані на вітер. Ми маємо сильну волю побідити і побідимо!".

В ОСТАННІМ ТИЖНИ ВТРАТИЛА АНГЛІЯ 62 КОРАБЛІ.

ЛОНДОН, 9. мая. — **Урядовий звіт анґлійської адміраліції виказує, що в протягу останного тижня (від 30. цьвітня до 6. мая) підводні лодки і міни затопили 24 анґлійські кораблі понад 1.600 тон, 22 кораблі меньше ніж 1.600 тон і 16 кораблів рибацьких.**

В 34 случаях напади підводних лодок були безуспішні.

—o—

Італія має закупити за 100 міліонів долярів зелізничих матеріялів.

ВАШІНҐТОН, 9. мая. — В протягу трох тижнів прибуде до Злучених Держав італійська воєнна комісія, яка має полагодити важні закупна, а передівсім зелізничих матеріялів.

Італійські зелізниці находять ся вже від довшого часу в дуже оплаканім стані. Всі фабрики зелїза і вагонів перемінено в Італії на фабрики амуніції.

Висоту закупна, яке має зробити італійська комісія, оцінюють на 100 міліонів долярів.

—o—

Порції хліба зменьшено.

ПЕТРОГРАД, 10. мая. — Від завтра на підставі розпорядженя правительства зуживане хліба підлягає новому обмеженю. **Денна порція хліба буде виносити пів до три четверті фунта на особу. Лише робітники будуть діставати денно 1½ фунта хліба.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2,50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

З біжучої хвилі.

Катеринославська „Просьвіта", яку минувшого року закрито на розпоряджене адміністрації на основі циркуляра про переслідуване національних чужинецьких товариств, **розпочала наново свою діяльність.**

В Києві відбули ся збори українських офіцирів, жовнірів і воєнних лікарів та чиновників, на яких постановлено зорґанізувати **окремий український полк з добровольців**, котрі доси були вільні від військової служби. Полкови надано назву: „Охочекомонний полк" (полк кінних добровольців).

У Відни закінчила ся розправа проти 24 галицьких кацапів, яких австрійське правительство оскаржило о зраду держави. Було се наче дальший тяг великого процесу галицьких кацапів, в котрім послів д-ра Маркова і Куриловича, адвокатів д-ра Черлюнчакевича і Дрогомирецького, коваля Малькевича, селянина Дякова і кореспондента „Нового Времени", Янчевецького, засуджено на кару смерти, а відтак увільнено.

В другім процесі на лаві обжалуваних було 24 осіб, з котрих один, о. Гнатишак, помер перед розправою, оскаржене одного (Гасюка) прокуратор відкинув, 16 засуджено на кару смерти через повішене, а 6 увільнено від кари і провини.

Засуджені на смерть слідуючі:

Сьвященик **Богатирець** з Буковини; **Іларіон Цурканович**, укінчений правник і бувший урядник „Самопомощи"; **др. Семен Булик**, адвокат в Мушині; **др. Александер Гасай**, кандидат адвокатури в канцелярії д-ра Булика; **о. Роман Прислопський**, сьвященик в Жеґестові; **др. Іван Черлюнчакевич**, адвокат і брат попередно засудженого на смерть д-ра Кирила Черлюнчакевича; **др. Александер Савюк**, адвокат в Сяноці, **о. Микола Винницький**, сьвященик в Галичи; **о. Кирило Сеник**, посол галицького сойму і сьвященик в Бережници королївській; **о. Іван Мащак**, сьвященик в Липици горішній (пов. Рогатин); **о. Мартин Ростовецький**, сьвященик в Рімні; **о. Іван Станчак**, сьвященик у Висоцькім; **Дмитро Вислоцький**, слухач прав; **Микола Андрейко**, слухач прав; **Микола Ґремасяк**, селянин з Криниці; **Лука Старицький**, дяк в Знесіню коло Львова.

Всі засуджені внесли відклик неважности.

Телеґрами з Петроґраду доносять, що отвертість провізоричного правительства, з якою воно представило теперішне критичне положене Росії, викликало в російській пресі дуже корисне вражінє.

Часть преси, яка стоїть по стороні Мілюкова, виказує, що „подвійне правительство в Росії є річию неможливою".

Одна з тих часописий, подаючи зміст відозви провізоричного правительства, додає від себе: „Рада делеґатів робітників і жовнірів заняла впрост визиваюче становище супроти правительства, видаючи приказ, що жадні війска без письменного дозволу ради не сьміють опустити касарень. В сей спосіб відобрано власть над військами головному командантови війск, а передано її президентови ради делеґатів робітників і жовнірів. Жадне правительство не згодить ся на такий стан".

Часть преси, яка є противна Мілюкову, складає всю вину на нього, представляючи, що його діяльність була в користь аліянтів, а на шкоду Росії.

З головної канцелярії американської соціялістичної партії повідомляють, що державний департамент у Вашінґтоні відмовив ся видати пашпорти соціялістичним послам, котрі мають їхати на міжнародну соціялістичну конференцію до Стокгольму, яка відбудеть ся 15. мая б. р. Департамент заявив, що видасть пашпорт під услівєм, коли сї посли (Алджернон Лі і Моріс Гілквіт) зобовяжуть ся не брати співучасти в справі окремого мира між Німеччиною і Росією.

Департамент каже, що правительство одержало точні інформації про се; що німецький цїсар вислав на ту конференцію свого заступника в особі Ф. Шайдемана.

Заки видано пашпорти, то делеґат соціялістичної партії, який їхав по них до Вашінґтону, мусів зложити заяву, що соціялістична конференція не є ніяким маневром щодо окремого мира Росії з Німеччиною.

Росія в передодни нової кризи.

Недалеке уступлене теперішного російського кабінету і утворене нового кабінету, коаліційного, є одною з дуже важних подій, яка може мати далекосяґле значінє і великий, а може й рішаючий вплив на уложене будучих відносин в Росії.

Обставини, серед яких творить ся новий кабінет, вказують на невідрадне внутрішне положенє Росії.

Під теперішну пору істнують в Росії властиво два правительства: одно формальне — се теперішний кабінет, але без власти; друге неформальне — се рада делеґатів робітників і жовнірів, але з властию.

Ріжниці в поглядах між провізоричним правительством а радою датують ся від початку істнованя сих обох тїл. Навіть така обставина, що Керенський є членом провізоричного правительства, не могла вплинути на згідне співділанє правительства і ради. Ба, навіть між самими членами кабінету не було одноцільности в поглядах навіть на найзагальнійші справи. Становище міністра судівництва, Керенського, і міністра для заграничних справ, Мілюкова, було навіть зовсїм собі противне. Керенський від початку революції стояв і стоїть на становищи, щоби закінчити війну „миром без здобутків і відшкодовань". Також самé становище заняла й рада делеґатів робітників і жовнірів. На зовсїм противнім становищи станув Мілюков, котрий хотів імперіялїстичні забаганки старого режіму щодо поширеня границь Росії положити в основу заграничної політики нової Росії.

Уступлене теперішного кабінету і творене нового, коаліційного, є в дійсности побідою над Мілюковом. Рада поставила була найперше домаганє змінити ноту Мілюкова до союзних держав, а вслїд за тим зажадала уступленя теперішного кабінету.

Провізоричне правительство без найменьшого спротиву згодило ся уступити. Своє уступлене подало воно до відома загалу через видане відозви, в якій представлено причини твореня нового кабінету і загальне положенє Росії.

„**Провізоричне правительство не може закрити сього перед народом** — говорить ся у відозві провізоричного правительства — **що в останних часах нагромадило ся так богато ріжних трудностий, які кажуть побоювати ся о будучність правительства**".

По наведеню ріжних реформ, які переведено вже за часів нового режіму, говорить ся у відозві дальше:

„Провізоричне правительство старало ся опертись на моральних силах. З вини правительства не пролито ні одної каплї крови; не придавлено ні одного голосу.

„Однак на нещасте нові суспільні елементи лучать ся з собою надто поволи — і в невдоволяючий спосіб. Процес спорохнявленя, спричинений ще старим режімом, становить перепону до їх злуки. Поодинокі ґрупи деяких кляс населеня, яким брак совісти, старають ся свої змаганя переперти силою. **Вони грозять знищенем карности і внутрішної політики та витворюють в сей спосіб анархію.**

„Тому провізоричне правительство вважає своїм обовязком отверто заявити, що такий стан річий утруднює управу держави. **Він може допровадити до внутрішних заворушень, пораженя на фронтї, анархії та домової війни і загрозити сходячій свободі Росії**".

Вкінци правительство звертає ся до заступників „творчих сил держави", які дотепер не брали жадної участи в управі держави, і взиває їх до спільної праці.

Провізоричне правительство признає без жадних обиняків, що внутрішне положенє є критичне і що лише згідне співділанє всїх впливових чинників може запобігти катастрофі.

Який оборот візьме цїла справа, хто війде в склад нового правительства, чи рада делеґатів робітників і жовнірів схоче вислати своїх представителїв до нового кабінету — все те питаня, на котрі найблизша будучність дасть відповідь.

Рвуть ся кайдани!

В петроґрадській часописи „Рѣчь" з дня 27. марта б. р. читаємо ось-таку статю п. з. „Українське сьвято".

Дня 25. марта Українцї сьвяткували проголошенє нового державного ладу в Росії. Сьвято се було злучене з роковинами смерти українського поета Тараса Шевченка. Можна сьміло сказати, що на панахиду зійшли ся всї Українцї, які проживають у Петроґрадї. Тут були представники від петроґрадського ґарнізону, а також деякі резервові відділи в комплєтї. Бувша царська прибічна сторожа (козаки кубанської области) була також в комплєтї. Були студенти, урядники і купцї. Величезний майдан перед Казанським собором був повний народу. Над товпою повівали величезні прапори (синьо-жовтої барви) бувшої Запорожської Січи і гетьманщини. Всї богомольцї не могли поміститись ся в соборі. Панахиду по національнім українськім поетї відслужено прилюдно під відкритим небом. В притворі собора розмістило ся духовеньство під проводом настоятеля, митрофорного протоєрея Орнатського. Прегарно співав імпровізований хор з народу. Підчас того, як співано „Вічная память", многі понадали на колїна.

По скінченю панахиди відбуло ся віче. Виступавші бесїдники дякували російському народови і його армії за дану свободу національної самоуправи. „Глибокий, низкий поклін за се російському народови!" — сказав один бесїдник. Три військові орхестри покрили слова бесїдника окликами „ура" і марсельєзою.

Після сього многотисячна товпа впорядкованими рядами рушила через Невський проспект до Таврійської палати. Зпереду їхала бувша царська прибічна сторожа з українським січовим знаменем і запорожськими бунчуками. За нею слїдували ряди війск під проводом офіцирів-Українцїв. За війском ішли студенти, курсистки і т. д. Через цїлу дорогу панував повний порядок. Товпа співала українські пісні — сумні, протяжні. Орхестри грали мельодії з українських мотивів. Невмовкаючі оклики „ура!"

Многотисячна товпа ввійшла на подвірє Таврійської палати і тут уставила ся рядами. Представник виконуючого комітету Ради робітничих і жовнірських депутатів привитав Українцїв в імени Ради.

Віче було замрачене виступленєм одного бесїдника, який не хотів подати свого імени. Сей бесїдник взивав Українцїв-жовнірів, аби безпроволочно покинули війну. На адресу бесїдника роздали ся оклики обуреня і протесту. Він тодї змішав ся з товпою і більше не показував ся.

З РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОДІЙ НА УКРАЇНІ.

Київ.

Разом з передачею поодиноких маєтків і підприємств на власність держави коопeративні круги підносять питанє про перетворенє мироновської цукроварні з приватної в народну, коопeративну власність. Такі домаганя появили ся також в Петроґрадї. Відбули ся конституційні збори (учредительноє собраніє) републиканської-радикальної партії.—(„Новое Время", 3. цьвітня 1917).

Одеса.

Міська управа, вибрана суспільним комітетом на місце арештованих пелїканців (прихильники чорносотенця, міського голови Пелїкана), знайшла ся в безвихіднім положеню. Каса пуста, довги неймовірні, а управа не всилї виплатити навіть пенсії слугам і означити розхід на найблизші дни. Замісць 350.000 рублїв, в касї є всього 10.000 рублїв. Банкротство неминуче. Скликують одеських банкирів на ратунок. Далї відкривають бувші надужитя і злодійства. Справу надужить розбирає слїдчий суд, а пелїканцї підпадуть кримінальному законови. Щоби вони не втекли, їх поміщено на воєннім кораблн.

Студентський комітет старає ся о поширенє серед населеня великої скількости революційних книжок з 1905 року, яких є цїлі стоси в будинку бувшої цензури. Просьба їх буде полагоджена. В центральний комітет приходять вісти, що чорносотенцї потайки приготовляють ся до викликаня заверухи і противреволюції. Їх сходини викривають і негайно їх арештують. З сїл приходять вісти, що селяни зустріли політичний переворот з незвичайним запалом. Многі з них пишуть, що надїють ся на справедливе полагодженє земельного питаня.

З повітів далї приходять вісти про супротивленє старої поліції і земських начальників новому правительству. На просьбу прибувшої в Одесу делеґації від населеня вислано на села делеґатів воєнного комітету, щоб усунути чорносотенців і завести нове правлїнє. В одеськім повітї з чорносотенними елєментами вже покінчено. Поліційні начальники почасти втекли, почасти обезоружені і арештовані, а лишено тільки тих, за ким просили жителї.

Вернувші ся з поїздки члени Ради Робітничих Депутатів говорять, що **села потрібують конче інтелїґентних сил для розясненя їм відбувшого ся політичного перевороту. При Радї Робітничих Депутатів утворено селянську секцію.**

Кооперативний зїзд.

Дня 23. марта с. р. в Ростові над Доном зїхало ся до 200 делеґатів малих кредитових інституцій, котрі входять в склад полудново-донського союза округів: таґанґородського, сальського, ростовського і черкаського. Предсїдателем зїзду вибрано Курилова. Темою нарад був „хлїб". На ту тему виголосив горячу промову один офіцир, а у відповідь йому збори признали, що армія не може бути без хлїба.

Збори рішили, що треба основати місцеві харчові комітети, котрі би означили, скільки кождому господареви потрібно для засіву, їди і на запас. Надвишка повинна йти для армії і населеня держави. Власть тих харчових комітетів поширюєть ся однаково як на бідних так і на богатих. Найперше порішено забрати для армії хлїб із шпихлїрів при зелїзничих стаціях, без огляду на те, хто-б не був їх властителем, а вже потому довозити збіже з дальших місць до стацій. Цїни за хлїб повинні бути сталі, а має ся платити квитками. Збори висказали своє довірє, що правительство в наложеню цїн нікого не опукає. При кінци нарад принято такі резолюції: Ми, уповажнені кредитових інституцій і товариств полудневої части Области Війска Донського, будучи представниками селянських мас і козацтва в числї 50.000 господарів, і заявляючи нашу готовість принести найтяжші жертви для щастя і добра вітчини, постановляємо: 1) Признати тимчасове правительство і слухати всїх його розпоряджень аж до конституційних Зборів. 2) У всїм оказувати тимчасовому правительству піддержку в справі порядку на демократичних основах і принципах справедливости, законности, а також в його змаганях удержати всюди лад і спокій і довести тяжку війну до побідного кінця.

Харків.

Куратор харківського шкільного округа, ґенерал-ляйтнант Корольков, увільняєть ся зі служби на свою просьбу. — („Рѣчь", 3. цьвітня 1917).

АМЕРИКАНЦЇ НЕ БАЖАЮТЬ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ЛЕҐІОНІВ.

Тяжку справу представляє для американського правительства розвязка питаня, що зробити з молодими людьми, які є горожанами союзних держав, а які мають охоту служити під прапором Злучених Держав. До воєнного департаменту наспіло в тій справі богато проєктів від людий, які мають охоту формувати чужинецькі леґіони.

Однак воєнний департамент противить ся таким військам. Після думки тогож департаменту було би красше, як би ті чужинцї повернули до своїх країв і там вступили в боєві ряди. Колиж би сї чужинцї зголосили ся до служби в тутешній армії без ніяких застережень, то тодї справа була би цїлком легка, бо їх уважалоб ся яко горожан Злучених Держав. Вони однак зголошують ся до війска яко добровольцї, але жадають, аби їх подїлено на осібні компанії, котрими проводили би їх офіцири і котрі воювали би рівночасно під американським і своїм власним прапором. На таку пропозицію воєнний департамент ніяк не може згодити ся.

Останний проєкт предложив правительству др. Казеллї, бувший італійський офіцир, який каже, що він звербує до свого полку найменьше 50.000 Італійцїв, головно резервістів. Однак роблячи такий проєкт правительству, др. Казеллї жадає наданя перебуваючим тут Італійцям, чи вони горожани чи нї, особливих прав.

Італійське правительство придержує ся закона, який каже, що Італійцї, які виандрували зі свого краю і приняли горожанство другої держави, можуть бути примусово покликані до військової служби. Ті Італійцї, які перебувають тепер у Злучених Державах, а які не хочуть ставити ся до італійської армії, будуть по повороті до старого краю — після запевненя правительства — карані.

Колиж правительство Злучених Держав ухвалить закон, що італійські офіцири можуть рекрутувати тут італійських горожан або натуралізованих Італійцїв, тодї нема обави, аби ті люди по своїм повороті до старого краю могли бути карані.

Такісамі бажаня поставили Поляки і Мексиканцї. Ґенерал-адютант армії Мек Кейн, приняв їх вдячно, але заявив, що в сїй справі мусить рішати конґрес.

В СПРАВІ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ".

Отсим пригадує ся Хв. Комітетам, щоби старали ся як найскорше покінчити рахунки з уладженого у своїй місцевости „Українського Дня" і прислали точний звіт зі зібраних жертв на „Касовім звітї", який кождий Комітет одержав.

Чеки (дрефти, моніордери) треба виповняти так:
Federal Trust Co. of Newark (for Ukrainian Relief Fund).
Касові звіти враз з чеками належить посилати на адресу:
Rev. E. Sydoriak, 42 Van Buren St., Passaic, N. J.
До касових звітів належить долучити також спис колекторів і ними зібрані квоти.
Оголошенє точних звітів з поодиноких місцевостий розпічнеть ся на другий тиждень.

УКРАЇНСЬКА РАДА В АМЕРИЦІ.

ДОПИСИ.

З WOONSOCKET, R. I.

По „Українськім Дни".

Місточко Вунсокет не велике, люди заробляють небогато, а мешканцями є переважно Французи, котрі донедавна не хотіли вірити, що є на сьвіті український нарід — колись славний на цілу Европу, а тепер поневолений російським деспотизмом. Аж як вичитали в місцевих часописах, що в день 21. цьвітня Українці будуть по цілій Америці збирати жертви для своїх потерпівших на війні братів, почали по фабриках розпитувати наших людий за наш край і за наш нарід. Як хто міг, так розказував розцікавленим Французам про все те, о що вони питали ся.

Нарешті надійшов день 21. цьвітня. День був хмарний і непривітний, але на місті такий рух, якого мабуть ще тут ніколи не було. Можемо похвалити ся, що „Український День" в нашій місцевости випав дуже гарно. Наші маленькі дівчатка, по 7 і 8 літ, тай деякі старші спішили раненько до читальні, а з читальні, вже з пушками і відзнаками, розсилав їх комітет по місті.

Я вийшов на місто десь коло 8-мої години рано. Дивлю ся, — біжить до мене дівчатко з пушкою. Мені аж слези покотили ся по лици — не знаю, чи з радости чи з жалю... Я виймив квотра, кинув його до пушки і йду далі. Підбігає до мене друге дівчатко і просить: „Киньте ще мені!" Я зробив тесаме і подумав собі: „Най вас, діточки, Бог благословить за ваш труд!"

Так ті малі дівчатка звивали ся по місті аж до полудня, а пополудни прийшли їм до помочи старші. Старші дівчата і деякі молодиці то вже нікого не перепустили, щоби не кинув щось до їх пушки. Від них утікали лише ті, що звуть себе Москалями, ті, що посилали до президента протест проти „Українського Дня", але не всі — декотрі давали жертви... Один такий славний Русин дав аж цілого цента! Я не знаю, як він міг дати таку велику суму для своїх голодних братів у старім краю.

Зібрано разом більше ніж півсеми сотки. Правда, що ми маємо трохи розходу, а то з тої причини, що нам не позволили уживати наших відзначок і ми мусіли купувати американські фанки.

В справі „Українського Дня" натрудив ся найбільше місцевий парох, о. В. Турула, за що належить ся йому щира подяка.

При нагоді мушу тут згадати за день 29. цьвітня, бо той день ми також торжественно сьвяткували. Рано, як звичайно, кождий спішив до церкви. По Службі Божій парох попросив усіх вірних, аби кождий пійшов на цвинтар помолити ся за своїх братів, померших тут, і за тих, що полягли в теперішній війні в старім краю.

Десь коло 1-шої години вже стояло коло церкви тов. св. Стефана з Менвіл, в уніформах, відтак надійшло тов. „Запорожська Січ" в шапках і з лентами, „Українська Банда" в уніформах і „Український Сокіл". На переді уставила ся „Українська Банда", а за нею станули тов. „Запорожська Січ", тов. св. Стефана і „Український Сокіл". Похід рушив з місця десь коло години 1.30. „Українська Банда" заграла свою рідну пісоньку „Гей там на горі Січ іде", а наші Січовики, як мак цвитучий, вибивають до такту ноженьками. Одні веселі, другі сумні, а декотрі зі слезами в очах. Хтось промовив жалісно: „Ох, коби то ми колись на своїй рідній земли так сьвяткували і почули таку пісню!"

А чужинці приглядали ся цікаво, плескали в долоні і давали одні другим ріжні поясненя. Найбільше цікавила їх наша банда, котра щойно 10 місяців учить ся, а вже так красно грає і то свої рідні пісні.

Банда грала українські мельодії аж до самого цвинтаря, а на цвинтари відограла кілька сумних похоронних пісень. Потім о. Турула відправив панахиду і виголосив горячу патріотичну проповідь, у якій взивав своїх парохіян, аби любили свою вітчину Україну душею і тілом, та щоби в парохії не було ані одного відступника від свого народу.

Після того похід рушив домів, а банда грала аж до самої церкви. Наші „тверді Русини" стояли з боку і дивили ся на нас заздрісним оком.

Честь Тобі, „Українська Бандо", честь Вам, молоді хлопці, що так красно навчили ся грати свої рідні пісні! Честь Тобі, Капельнику, що так гарно вчиш своїх учеників! Нехай Господь кріпить Ваші сили до дальшої науки!

Стефан Лемішка.

З TROY, N. Y.

Справа „Українського Дня".

З жалем мушу подати до відомости цілому нашому загалови, як то наша громада показала свою солідарність в „Українськім Дни". Крок за кроком, без жадного очерненя і без накиду, опишу цілу подію і скандал, котрий у нас став ся.

Коли залунала чутка про наш „Український День" та про відносини до того помічного дня, то і наша громада постановила не лишати ся позаду других. Одноголосно рішили ся показати свій труд тим бідним поневоленим братям і сестрам в рідним краю. Отже скликано збори, на котрих вибрано цьвіточки, цьвіти і старших, котрі мали занити ся збиранем жертв. На зборах можна було почути немало лайок та острих переговорів. З одного кутчика підносили ся голоси, щоби по всякі інформації удавати ся до Федерації, а з противного кута енергічно запротестували. Нараз в гали запанував такий неспокій, що панок на імя Стефанцьо переляка в ся, в одній хвили скочив зі свого сідала і почав верещати, але що сей панок шепеляво говорить, то присутні втихомирились. Панок, запихаючи ручепята в кишені, підскочив в гору і каже: „Ая, ая! Нам дійсно треба удати ся по інформації до Федерації, а не до Української Ради".

Між людьми запанувало крайне обурене. В тій хвили п. Базар, котрий був вибраний предсідателем Комітету для „Українського Дня", подякував за свій уряд, а на його місце покликано Н. Покиду, котрий на всьо згодив ся, але з причини, що він неграмотний, вибрано в додатку і нашого панка Стефанця, яко покровителя для „Українського Дня".

Коли зближив ся час „Українського Дня", наш Стефанцьо і декотрі комітетові удали ся до майора з просьбою о „перміт". З причини, що майор знає поступованє нашої парохії і Стефанця, він відмовив просьбі. Став ся отже скандал, а щоби його направити, чесні люди, які не належать до Стефанцьової шайки, взяли ся до роботи. Пан Базар удав ся о поміч до сьвящеників сусідних парохій, до о. Уляницького в Когус і до о. Думича у Ватервліт. Сі два наші сьвященики, не жалуючи труду, разом з п. Базаром удали ся до майора, котрий на їх просьбу позволив колектувати. Опісля повідомили Стефанця і цілий комітет, щоби приготовили ся вислати колекторів, але Стефанцьо цілком инакше поступив. Не знаю, чи зі злости чи з сорому скомпромітував ся з цілим своїм комітетом і не вислав колекторів.

Ох, Господи, заплати їм за те, що занапастили той памятний день, тай відвернули ся від лиця тих, котрі в конаючій хвили простягають руки до нас о поміч.

Знайшло ся у нас кілька трудолюбивих осіб та кількоро діточок, котрі пійшли улицями і збирали жертви. По тім деннім труді зійшли ся в одно місце, де вибрали комітет і обрахувало ся пушки, в котрих знайшло ся $103.32, які заслалисьмо чеком до Української Ради.

Коли ми побачили, що комітет і Стефанцьо не висилають колекторів, в тій хвили повідомилисьмо про се сусідні комітети в Когус і у Ватервліт, та попросили, щоби вони вислали якусь часть колекторів до нашої місцевости. І дійсно, за кілька хвиль можна було побачити много колекторів.

На кінци своєї дописи я складаю сердечну подяку колекторам, трудителям нашої місцевости і колекторам та трудителям позамісцевим, котрі колектували в нашій околици. Честь Вам і слава, а хруням нехай буде ганьба!

Юрій Дутчак.

З EAST CHICAGO, ILL.

Народні кириники.

Недавно тому в Іст Шікаґо ніхто не знав ні про Українців, ні про їх культуру. Коли люди, належачі до У. Н. Союза, знайшли місце в тій околици, нарід зачав роздумувати вже ширше, але якраз знайшли ся коло нас і другі люди, котрі зачали боротьбу.

Доки ми були злучені всі в одно, доти і сила в нас була. Як би так було лишило ся надалі, то не такі жертви були би ми зібрали на „Український День"... Але що-ж... Приблукав ся тут один офіцир від австрійських санітетів і з д-ром Кирилом Біликом заложили друге товариство, щоби повалити старий Союз. Нарід знав того санітета зі старого краю, ну, тай пійшов за ним.

Чи довго загрів місце той санітет тут в Іст Шікаґо? Ні! Він заложив ґросерню тай збанкротував. Він робив те все для своєї слави, а не на користь народу. Тепер, коли прийшов час показати свою працю, то пан офіцир (сказати: фельдфебель) сказав, що він вже не дбає за „Український День", бо він вже тут довго не буде. Він не тільки що сам не допоміг, але і з цілого його товариства ще йшли проти нас і казали, що той ґріш нікому не пійде. Але наші щирі приятельки, не зважаючи на тоє, пійшли і збирали бодай маленьку жертву для наших братів і сестер, вдів і сиріт, котрі гинуть від зимна і голоду в старім краю. За тоє честь Вам, Женщини, що Ви так охотно прийшли в поміч тим бідним сиротам! Честь і тим, котрі офірували бодай малу лепту від себе! Не виказую тут їх по імени, бо давали до пушок, а на лісту дало лише три. Сердечна подяка і спасибіг їм за тоє, але ганьба тим, котрі нічого не дали, а ще й висьміяли ся з добрих людий. Не знаємо, чи так навчила їх „Народна Воля", чи Федерація, чи той „Народ", котрий виходить в Скрентоні, а кажуть, що в Ню Йорку Федерація його видає. Ми з нашої сторони желаємо їм просьвіти, щоби опамятали ся і не слухали намови злих людий та не шкодили свому народови. А пану фельдфеблеви цур та пек, щоби більше українському народови і не снив ся!

Комітет „Українського Дня".

З WEST HAMMOND, IND.

Вистава „Свекрухи".

Заходом товариства, відділу У. Н. Союза, в Вест Гемонд, Індіяна, відограно пораз перший дня 6. мая в польській гали Косцюшка комедію в 3-ох діях „Свекруха".

Вже о годині 7-мій галя була заповнена публикою. Представлене випало надсподівано добре. Хоч аматори виступали на сцені перший раз в тій місцевости, то заходом режісера п. Н. Сенишка вивязали ся зі своїх роль дуже добре.

Пані Т. Сохан в ролі Анни і М. Попик в ролі Доні відограли свої ролі знаменито. Пан Т. Дутчак в ролі Кушніра і О. Ґадз в ролі Ронґуша відіграли свої ролі добре і рухи у них на сцені були відповідні. Слабше зі своєї ролі вивязав ся п. Й. Корніцький, котрий грав ролю женщини. Рухи вправді були у него жіночі, але голос його був до сеї ролі за грубий. Таксамо вивязав ся зі своєї ролі добре п. І. Лайтар. Р. Дякун в ролі писаря своїми рухами і мовою побуджував публику до сьміху.

По представленю відбули ся ручні вправи тов. „Запорожська Січ" з Бернсайд, Ілл, котрі випали чудово. Відтак відсьпівано український гимн „Ще не вмерла Україна", а посім наступив баль. Публика з сего представленя і балю була задоволена.

Н. Т.

З JERSEY CITY, N. J.

На пращане щирому Українцеви.

Сими днями розстав ся з нашою джерзисітською українською громадою один з найсимпатичнійших і найдіяльнійших у всіх громадянських справах, громадянин п. Михайло Келичава, переносячи ся на сталий побут до місцевости Сементон, в стейті Пенсильвенія.

З тої причини гурток його довголітних приятелів уважає за свій обовязок висловити публично при сій нагоді своє признанє за його трудолюбивість у всіх справах нашого публичного і товариського житя.

П. Мих. Келичава належав до тих одиниць, котрі не цурають ся ніякого діла для добра народу і котрі є все щирі та охочі до твердої праці, як і до поради. Вже в молодих літах свого житя п. Мих. Келичава визначав ся рухливостию в народнім житю. Він був одним з чотирох основателів найстаршого джерзисітського товариства, Українського Мол. Клюбу Поступового. І в сім то товаристві був він діяльним урядником через довгі роки. Був він членом многих місцевих кружків і членом місцевої орхестри. Без його участи не відбула ся ніяка народна манїфестація ані забава товариська. Походи, представленя, концерти, прогульки і вечерниці були все більшою частиною заходів п. Мих. Келичави. При сім був він добрим інформатором перед місцевими Американцями про наш нарід. Він радо служив безінтересовними порадами нашим громадянам в кождій справі з Американцями. Не мало причинив ся він до основаня в нашій місцевости Народного Дому Українських Горожан, в якім він був сам вапопадливим господарем через довший час.

Брав він також живу участь в церковній громаді і був давнійше кількалітним секретарем місцевої парохії та членом хору.

В справах організаційних віддав він многі прислуги любій йому організації, Українському Народному Союзови, котрої він є членом від раньої молодости.

Сі заслуги, які він положив для добра нашої української громади, кажуть нам здогадувати ся, що п. Мих. Келичава не зійде ніколи з тої благородної дороги, і хоч ми з жалем його прощаємо, то однак переймаємось надією, що його добрі діла будуть поділяти і ті його нові товариші, серед котрих він розпочинає своє нове житє. А пізнавши його чесний і прямий характер, приймуть його як свого найлїпшого товариша, якого ми, джерзисітські громадяни, в нім утратили.

П. Мих. Келичава закупив бізнес в місцевости Сементон, в сусідстві Нортгемптон, Па., і з сеї нагоди желаємо йому як найкрасших успіхів в його бажанях. Щасть Боже!

Прихильники.

Володимир Сиротенко.

НІЧЕНЬКА МАЯ.

Поле широке й село одиноке
Окутала ніченька мая;
В гаю високім і в яру глибокім
Тиша воцарилась німая.
Лиш часом по волї щось шепче тополї,
Прокинувшись, вітер пахучий
Тай тихне в долинї, мов сонна дитина,
Де верби схилились плакучі.
Все втомило ся, снови покорило ся
І, задрімавши, мовчить.
Огнями іскристими, мов серебристими,
Небо навкруг миготить.
Мов думу гадаючи, сьвіт озираючи,
Місячок праведний сяє.
І невимовную пісню любовную
Чуткеє серце співає.

Ню Йорк, 9. мая 1917.

Думки.

Поезія.

Поезія — є се гарне висьвітлене душі, думок і поступків. — (Арістотель).

Загальною ціною кождої поезії є взлет. Поезія родить ся з підвеслих вражінь житя і все має на ціли піднести чуття нашого житя в якімнебудь напрямі. — (Брухман).

Поезія — се житє зложене з чистоти і удержуванє в красі мови. — (Ґрімм).

Іронія.

Іронія — се жарт у виді потакування.

Гумор.

Гумор є се характер, в котрім містить ся веселість і милосердє. Гумор — се сьміх крізь сльози. Гумор — се ратунковий пояс на шляху житя.

Культура.

Культура — се розвій і ушляхотнене матеріяльного й духового житя людскости. Культура — се збірка всіх духових дорібків одного часу.

Правдивою вдачею чоловіка є культура. — (Батцель).

Ідеал.

Ідеал — се взорець не до наслідування, але до осягненя. — (Ґете).

Ідеал — се мета чоловіка, до котрої все треба стреміти, хоч би й ніколи не можна дійти. — (Фіхте).

Ідеал — се мрія, яка при добрій волї і витревалім старанню замінюєть ся в дійсність.

ЖАРТИ.

Винагороджене страти.

Дентист: — За витягнене зуба належить ся мені два і пів доляра.

Пацієнт: — А тож як? Таж кождий платить лише 50 центів!?

Дентист: — То правда, але ви так голосно кричали, що инші пацієнти повтікали мені з почекальні.

Нема сумніву.

Господар дому приходить до мешканя і застає лише малого хлопця.

— Я прийшов до вас за місячним рентом.

Хлопець: — Мами нема; вони забули лишити ґроші.

Господар: — А ти як знаєш, що вони забули?

Хлопець: — Бо мама самі казали: „Скажи господареви, що я забула лишити гроші на рент".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Не дали втопити ся.

В Ню Йорку дня 9. мая б. р. розіграла ся при 23 улици досить комічна історійка. Се було в публичній купели (лазни).

М. К. і П. С., досить добре знані в Ню Йорку зі своїх дотепів, ідучи того дня купатись, не мали з кого собі зажартувати. Якраз на їх щастє стрінули по дорозі досить молодого чоловіка Н. Н., котрий також часто пристає до їх товариства, і майже силою затягнули його, кажучи, що як в нюйорськім Йордані скупаєсь, то богато красше буде поводити ся в житю. Н. Н. не міг оперти ся їх волі і мусів усе приняти так, як вони бажали.

Коли прийшли до лазні і як звичайно обпарились горячою водою, пійшли в трійку обхолодитись зимною водою (а Н. Н. якраз того бажав, бо уже давно носив ся з лихою гадкою). Се місце, де є зимна вода, є досить глибоке (30½ метра). Перший скочив М. К., а другого Н. Н. так скоро утручено, що навіть не мав часу покаятись за гріхи. Присутні, бачучи то всьо, думали, що то лише жарти, але як побачили, що досить добре викупана душа працає ся вже з тілом, задумали ратувати. Перший з помочию кинув ся таки той, котрий помагав бідному чоловічині скакати. І справді дуже легко вдало ся витягнути його з води і не пустити грішника на другий сьвіт. Тепер той, що топив ся, знеохочений житєм, жалуєть ся на всіх і вся, що йому не дозволили перенестись на другий сьвіт. І замісць віддячитись, став ще ворогом для того, котрий вратував йому житє. І з жартів був би стратив житє молодий ще чоловічина, котрий може колись бути помічним українському народови. — Сьвідок.

Правительство Злучених Держав почало видавати урядову часопись.

Почавши від 10. мая наше правительство почало видавати денну часопись „The Official Bulletin", в якій буде поміщувати всі урядові зарядженя щодо военних приготовань. Часопись буде під доглядом дирекції комітету для публичного інформованя і будеть ся пересилати її до всіх редакцій, торговельних організацій і т. п. інституцій, котрі сього зажадають. Читати її буде можна на кождій почті. Редактором сеї часописи є іменований Едвард С. Рочестер, бувший редактор одної вашінґтонської газети.

Чужинці на фарми.

Майор Курлей з Бостону, Масс., вислав до президента Вілсона лист, в якім заявив, що правительство найліпше зробить, коли зарядить висилати до робіт на фарми всіх безженних і бездітних чужинців у віці від 21 до 40 літ житя, які в Злучених Державах перебувають вже найменьше 5 літ. На виживленє і оплату сих чужинців правительство повинно виасигнувати бодай 1.000,000.000 долярів і віддати сю суму під заряд департаменту рільництва.

Ленсінґ заводить як найострійшу цензуру.

Телеграма з Вашінґтону доносить, що цензура преси прибирає там все острійші міри і коли сенат не поробить в сій справі відповідних кроків, то незадовго цілий край в критичній хвилі своєї історії буде покритий темрявою.

Секретар для загранних справ Ленсінґ зажадав, аби всі вісти переходили через цензуру його департаменту і аж тоді пускати їх до редакцій.

2,500.000 робітників проти цензури преси.

Кампанію проти намірeної правительством цензури преси ведуть дуже завзято часописи Рандольфа Герста, газетного короля в Злучених Державах.

Предсідатель Центральної Федеральної Юнії заявив, що 500.000 членів сеї організації і 2,000.000 членів Американської Федерації вашлють свої протести до правительства проти цензури.

Президент Центральної Федеральної Юнії, Едвард Ганнаг, сказав:

Публіцистика є найбільшим оружем справедливости, свободи слова і вільних інституцій в Злучених Державах.

Будучність сеї держави є основана на демократії і свободі її горожан. Колиж сю свободу відбирасть ся, тоді нарушуть ся основи републики.

Ми бачили результати автократії в Росії і через се ми не бажаємо ніякого назадництва в Америці.

Часописи Герста заслали до Вашінґтону вже 5 тон листів з протестами проти цензури.

Нема судових справ для ворожих чужинців протягом війни.

„Ворожі чужинці не мають права вносити до американських судів скарги на американських горожан протягом війни" — сказав судія Спір в Макон, Джорджія.

Він відкинув скаргу тамошної компанії „Плетенбори Гольтанс" проти двох Американців, оскаржених о злодійство, коли довідав ся, що ся компанія є власностию Німців. Справа, після заяви судії, відбудеть ся аж по війні.

Американський дезертир — бувший німецький офіцир.

Федеральні власти приарештували ляйтнанта Ф. Вольфа, який здезертирував з авіяторського корпусу в Сан Дієго, Кал. Вольф признав ся, що був колись ляйтнантом в німецькій армії. Його заарештували в німецькім шпитали в Сан Франціско, де він від січня працював яко „дішвашер". При ревізії найдено при нім мапи доріг і фортифікацій санфранцісканських заливів.

Німецькі полонені до Злучених Держав.

Воєнна комісія згодила ся на проект сенатора Гейла, який радить спровадити до Злучених Держав німецьких полонених і тут уживати їх до праці на фармах. Сей проект принято і ухвалено спровадити тут всіх полонених центральних держав, які під сю пору находять ся в Англії або Франції, а також і тих, які ще будуть полонені. Першого транспорту треба оінкувати протягом 20 днів. Се робить ся з тої причини, щоби аліянтам зменьшити тягар, який вони поносять, виживлюючи тисячі полонених.

Крім того сенатор Гейл вніс додаткову резолюцію, щоби полонених спроваджувати німецькими інтернованими кораблями і тими кораблями відвозити поживу до Европи. А щоби підводні лодки не топили тих кораблів, то Гейл проєктує, щоби корабельна залога складала ся з Німців.

Члени національної оборони дуже одушевляють ся сим проектом, а секретар внутрішних справ, Лейн, заявив, що відступить даром 1,000.000 акрів землі, щоби її обробляти. Се розумієть ся принесе користь і Англії і Злученим Державам, бо Англія буде потребувати меньше поживи, а Злучені Держави дістануть здорового робітника і поуправляють пусті поля.

Нові уніформи для американських офіцирів.

Генерал-майор Скат, шеф американського штабу, піддав проєкт, аби для офіцирів американської армії завести подібні уніформи як англійські. Замісць дотеперішних із замкненими ковнірами введеть ся англійські із вільними ковнірами.

Хочуть підвисшити ціну їзди нюйорськими трамваями.

Властителі нюйорських міських зелізниць віднесли ся до комісаря публичної услуги з просьбою о дозвіл підвисшити ціну їзди трамваями з 5 на 6 центів. Початок зробила компанія трамваїв 3-тої евені, жадаючи додаткового цента за кождий трансфер. Проти сеї підвишки посипало ся богато протестів від робітничих юній, товариств і поодиноких людий.

Воєнна пожичка для Канади?

Секретар скарбу МекАду конферував минувшої середи у Вашінґтоні з канадійським міністром фінансів над справою пожички грошевої суми для Канади. Вислід сеї конференції покищо незвісний.

Страйк в зелізній фабриці в МкКіз Ракс, Па.

200 робітників в сталевій робітни фабрики „Пітсбурґ & Лейк Ірі Рейлвей" в МкКіз Ракс, Па., вийшли на страйк, домагаючи ся 25% підвишки від заробленої платні. Робітники діставали доси 45 центів на годину і працювали 9 годин денно.

Карузо відїхав до Полудневої Америки.

Сьвітової слави співак, Енріко Карузо, відїхав минувшого четверга шведським кораблем з Ню Йорку до Буенос Айрес, Бразилія, де буде перебувати аж до кінця вересня. В жовтни — як він сам заявив — поверне назад до Ню Йорку. До своєї вітчини (Італія) поїде аж по скінченю війни.

Пив горівку на лік і умер від неї.

С. Шустер, родом з Австрії, замешкалий під ч. 76 Норт 8 ул. Віліямсбурґ, Н. И., помер від надмірного уживаня алкоголю. Його жінка каже, що він був хорий і пив горівку, щоби вилічити ся. За короткий час він випив кілька фляшок горівки і се загнало його до гробу.

Президент спомагає матір першого жовніра, який згинув в битві з Німцями.

Президент Вілсон зарядив першу підпомогу матери першого Американця, убитого у війні проти Німеччини. На його розказ дано матери занятє швачки у військовім таборі в Вашінґтоні.

Хлопці 4 рази підпалювали школу, щоби позбути ся її.

Нюйорський судія в огневім департаменті заслав двох молодих хлопців, братів, до дому поправи, а третого, наймолодшого брата, віддав у руки батька.

Всі три брати, 13-літний Рішард, 11-літний Фридерик і 9-літний Карло Гіп ходили разом до одної школи (ч. 10 при 117 ул. і Ст. Ніколас евени). Найстарший з них дуже не любив учитись, а щоби позбути ся науки, він рішив ся підпалити школу. Перед судією він зізнав, що підложив був чотири огні, але всі огні пригашено. Хто підложив три перші огні, того ніхто не знав і аж за четвертим разом полісман прилапав на сім вчинку 13-літного Рішарда Гіпа. Перед судією Рішард відкрив всі свої пляни. Він казав, що остатної ночи перед підложенем четвертого огню він з прочими двома братами намовляли ся, яким способом підложити огонь. І ухвалили, що два наймолодші мають остати ся на улици і уважати, щоби хто не надійшов, а найстарший, Рішард, мав остати ся в клясі і підложити огонь. Так і зробили, але плян не вдав ся і оба старші підпалячі опинили ся в домі поправи, а наймолодшого віддано до покараня батькови.

Упали з висоти 2.500 стіп і погибли на місци.

Два ученики авіяторської школи при федеральній армії всіли без дозволу до літака і, піднісши ся на 2.500 стіп в гору, упали разом з літаком, розпращавшись на місци з житем.

Того дня були вправи летунів на летничій площі біля Мінеолї (на Лонґ Айленд). Літаки стояли готові до лету. Нараз ляйтнант побачив, як один літак взніс ся в гору і з шаленою скоростию долетів до висоти 2.500 стіп. В горі машина попсула ся і вітер почав кидати літаком на всі сторони. По тілї видців перейшов мороз, коли вони побачили, що літак з дикою скоростию падав уже в долину. По хвилї літак лежав уже на землі, а в нім трупи двох молодих хлопців.

НОВИНКИ.

Німеччина відсилає назад Бельґійців.

Екзекутивний комітет німецького парляменту — як доносить берлінський „Форвертс" — розбирав справу окупованих територій і при сій нагоді ухвалив резолюцію, жадаючи відіслати сейчас всіх бельґійських робітників назад до Бельгії.

Гертлінґ канцлером Німеччини?

З Лондону доносять, що теперішний баварський премієр, Гертлінґ, буде правдоподібно іменований канцлером Німеччини на місце Бетман-Гольвеґа, який — як доносить Лондон — задумав уступити.

Сидить в арешті, а люди вибрали його послом до парляменту.

Дж. МекҐвіннес, член партії Сін Фейн в Ірляндії, зістав вибраний послом до палати послів в Анґлії. МекҐвіннес вже від року сидить в арешті, відбуваючи 3-літну кару за революційні розрухи в Дублині в минувшім році. За собою він не аґітував, але його імя сказало всім, хто він є. Вийшов більшостию 37 голосів проти сильного противника.

Заговір на президента Куби.

На президента Куби (република на Атлянтійськім океані, недалеко Мексика) пляновано заговір, який однак не удав ся. Заарештовано 9 осіб. Бомба, як стверджують урядово, мала би була експльодувати тоді, як американський амбасадор мав відбувати конференцію з президентом.

Папа реформує молитву.

З Риму доносять, що папа розпорядив, аби з днем 1. червня б. р. у всіх молитвах до Богородиці всі правовірні католики молили ся до неї, яко до „цариці мира".

Католицька преса толкує се розпорядженє яко признаку, що всі народи занестануть воювати, і що мир вже недалеко.

Не хочуть получити телефону до редакції „Правди".

Телефоністки в Петроґраді відказують ся получити публику телефонічно з редакцією часописи „Правда", яку видають крайні соціялісти під проводом Леніна.

Швайцарія жадає зневтралізованя Рену.

Швайцарія хоче предложити на мировій конференції лише одно жаданє, а іменно зневтралізованє ріки Рену. Вона терпить велику економічну крізу, бо ціла контроля сеї ріки лежить в руках Німеччини, як підчас мира так і підчас війни.

Мексико жадає заборони вивозу збіжа.

Мексиканська торговельна палата вислала до міністерства торговлї і промислу домаганя, щоби правительство заборонило вивозити з краю споживні продукти.

Рівночасно домагають ся, щоби міністер торговлї визначив спеціяльну комісію, яка має переконати ся про стан поживи в державі.

Каранца має повну контролю над державними фінансами.

По довгій і бурливій сесії мексиканський сенат приняв резолюцію, яка дає президентови неограничену власть контролї над державними фінансами.

Каранца заслав був до сенату заяву, що коли конгрес не згодить ся на його домаганя, то він віднесеть ся просто до народу.

Женщина забила актора підчас представленя.

Коли представленє „Купець з Венеції", яке минувшого понеділка (7. с. м.) відбувало ся в париськім театрі „Антон", вже кінчило ся, тоді якась жінка з дитиною на руках вийшла перед сцену і стрілила в головного актора. Публика думала, що ся сцена належить до представленя і цілком спокійно заховувала ся, але коли пострілений трома кулями актор почав кидати собою по сцені і кричати конаючим голосом, публика аж тоді спізнала, що тут не жарт. Раненого забрано до шпиталю. Женщину заарештовано і віддано в руки судовим властям, де вона зізнала, що зробила се з пімсти, бо її муж покинув її, а вона хотіла відімстити ся на иншім мущині.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаєть ся до загального відома, що Братство св. Ґеорґія, від. 250 в Норт Пітсбурґ, Па., зістало згідно з приписами статута У. Н. Союза розвязане з днем 10. мая 1917 р., а членам того-ж розвязаного відділу видано переступні карти до инших правно істнуючих відділів. Переступні карти вислано на адресу бувшого секретаря відділу.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 10. мая 1917.

За головний уряд У. Н. Союза:
Мих. Угорчак, гол. рек. секр.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

Марко Скритий.

НА СМЕРТНІМ ЛОЖУ...

Не цілуй зівяле личко,
Не вмивай його слізми —
Буде лекше умирати,
Спочивати уземли...

Бо ті сльози тільки мучать,
Більще жалю додають;
Хочесь жити... а тут духи
Шлях у безвість вють-снують...

Не цілуй, ні! Тебе прошу,
Вже бо вянуть мушу я...
Ти забудь про всьо. Й забудь,
Що не будеш вже моя...

ЯК МОЖНА ЗЄДНАТИ СОБІ ЖІНКУ.

Переважна часть мущин, а особливо жонатих, не має нині прямо понятя, в який спосіб треба поводити ся з сучасною жінкою. На жаль, не було доси жерела, з якого можна би було про се довідатись. Аби сїй недостачі зарадити, видав в Лондонї якийсь Волтер Ґаліґан книжку якраз із сеї области.

Головним заложенем сього твору є твердженє, що мущина був дотепер лише забавкою в руках женщини.

Автор подає цїлий ряд рад, які мають бути в наслїдках дуже успішні та мають усунути ту анормальність, але треба довго застановляти ся, чи вони взагалї мають якунебудь дїйсну варість і чи можна з них користати.

Автор твердить, що переважна часть ручних робіт некорисно впливає на здоровлє жінок і робить їх нервовими.

Треба конче, — радить сей автор — щоби кожда жінка брала щоденно зимну купіль і без огляду на стан погоди все була на сьвіжім воздусї.

Щодо духового та морального поводженя з жінкою, автор каже, що мущина повинен безумовно дати пізнати жінцї, що він оцїнює її моральну вартість, а навіть внєшність.

Колиж мущина ходить о його подругу, то все повинен давати пізнати, що якраз її, яко найдоскональшу під кождим оглядом, він вибрав собі з тисячки инших, а цїнить її о цїле небо висше ніж усї инші.

О скільки знайдеть ся женщина неприступна до сих арґументів, то мущина повинен вичеркнути її цїлком зі свого житя, коли лише хоче оминути в будучности немилих, а навіть грізних наслїдків.

Проти „жіночої злости" найкрасшими середниками після Ґаліґана є: рівнодушність, мовчанка і холодний спокій. Також коли жінка сварить ся, то чоловік повинен набрати в уста води і держати її доти, доки жінка не втихне. Тодї можна воду випустити.

Коли жінка іґнорує свого чоловіка, то треба її підмовити, щоби вона скупала ся в зимній водї.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Сестрицтво св. Ольги, від. 315, повідомляє всї свої членицї, що місячний мітінґ відбудеть ся в недїлю, 13. мая, о годинї 3-тій пополудня, в галї Народного Дому під числом 72 Морріс стр. Просить ся всї членицї явитись безусловно. — Т. Папаза, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. На річних зборах укр. товариства „Зоря", від. 293, по полагодженю инших справ вибрано слїдуючий уряд на рік 1917: А. Кулявий, предс.; В. Яськевич, секр.; Р. Кузьма, кас. Місячні збори відбувають ся кождого вівторка по першім в галі п. Гр. Литвина від ч. 83 Норт 7-ма улиця. — А. Кулявий, предс.; В. Яськевич, секр.; Р. Кузьма, кас.

ҐЕСТІНҐС ОН ҐУДСОН, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6, повідомляє всїх своїх членів, що слїдуючий місячний мітінґ відбудеть ся дня 20. мая б. р., о годинї 4-тій пополудни. Обовязком кождого члена явити ся на мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Будеть ся приймати нових членів до У. Н. Союза за половину вступного. — І. Головчак, секр.

ВЕСТ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Згода", від. 62, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуть ся в другу недїлю по першім, то є 13. мая, під ч. 6151 Ґрайс евеню, о годинї 3-тій пополудни. Просить ся всїх членів, аби явили ся на мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Як відомо, до У. Н. Союза приймаеть ся нових членів за половину вступного ще через два місяцї, тож просимо кождого члена привести з собою на висше згаданий мітінґ хоч по одному новому членови. Не забувайте, що У. Н. Союз є перша і найлїпша українська організація в Америцї. — П. Кокодиньский, предс.; Ф. Холявський, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 12. мая о 7-мій годинї вечером, там, де відбуваєть ся завше. Будемо приймати нових членів до У. Н. Союза за половину вступного. Дорогі Братя-Родимцї, як чужі так і наші сусїдськії! Нас тут є в Ранкін сила. Не можемо бути собі ворогами. Єднаймо ся разом так, як ми єднали ся в старім краю. Подаймо собі щиро руки і станьмо разом членами найстаршої і найбільшої української організації в Америцї — Українського Народного Союза! — П. Боришкевич, секр.

ЕТНА, Па. Бр. св. Михаїла, від. 89, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся 13. мая, о 6-тій годинї пополудни, в домі п. Григорія Романика, під ч. 127 Бутлер стр. Всї члени мають явити ся на тім мітінґу. — Г. Романик, секр.

ДАРОМ КИШЕНЬКОВИЙ КАЛЄНДАРИК отримає кождий, хто замовить в книгарнї „Свободи" книжок за 50 цнт.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цїнник книжок до друкарнї „Свободи".

„Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цїнник книжок до друкарнї „Свободи".

Антін Чехов.

В ЯРУ.

(Дальше).

VIII.

Нікіфора завезли до земського шпиталю, і над вечер він там умер. Ліпа не чекала, аж за нею прийдуть, а завинула небіщика в покривало й понесла до дому.

Шпиталь, новий, недавно збудований, з великими вікнами, стояв високо на горі; цїлий він сьвітив ся від сонця, що заходило, і здавало ся, що в серединї в нїм горить. В долинї був присілок. Ліпа зійшла дорогою в долину, і не доходячи до присілка, сїла коло маленького ставка. Якась жінка привела напувати коня й кінь не пив.

— Чогож тобі ще? — говорила жінка по тихо, здивована. — Чогож тобі?

Хлопець в червоній сорочцї сидів коло самої води й мив батькові чоботи. І більше анї живої душі не було видно анї в присілку, анї на горі.

— Не пє... — сказала Ліпа, дивлячись на коня.

Але ось жінка й хлопець з чобітьми пійшли і вже нікого не було видно. Сонце лягло спати й накрило ся пурпуровою золотою парчею, і довгі червоні й білі хмари, розтягнувшись на небі, стерегли його спочинок. Десь далеко, не знати де, кричав гук наче корова замкнена в хліві, тужно й глухо. Крик сеї таємничої птиці чули кождої весни, але ніхто не знав, яка вона й де живе. На горі коло шпиталю, в корчах коло самого ставку, за присілком, і довкола в поли заливались соловії. Зазуля рахувала чиїсь роки і все плуталась в рахубі й зачинала наново. В ставі кричали злісно з цілої сили жаби, і навіть можна було розчути слова: „І ти така! І ти така!" Який гомін був! Здавало ся, що всї тоті сотворіня кричали й сьпівали навмисне, аби ніхто не спав в сей весняний вечір, аби всї, навіть недобрі жаби, дорожили й тїшились кождою мінутою: адже жиємо тільки один раз!

На небі сьвітив срібний пївмісяць, було богато зьвізд. Ліпа не знала, як довго вона сиділа над ставком, але коли встала й пійшла, то в присілку вже всї спали й не було, анї одного сьвітла. До дому, було, мабуть, з дванайцять верств, але сил бракло, не знати було куди йти; місяць блищав то з переду, то праворуч, і тасама зазуля кричала вже захриплим голосом, зі сьміхом, наче дрочилась: ой дивись, заблудиш! Ліпа йшла скоро, загубила хустину з голови... Вона дивилась на небо й думала про те, де тепер душа її хлопчика: чи йде в слїд за нею, чи лїтає там в горі, коло зьвізд і вже не думає про свою маму? О, як самітно в поли в ночи, серед того сьпіву, коли чоловік сам сьпівати не може, серед безперервних криків радости, коли чоловік сам не може радуватись, коли з неба споглядає місяць, також самітний, котрому все одно — чи весна тепер, чи зима, чи люди живі чи вмерлі... Коли на душі горе, то тяжко без людий. Як би коло неї була мати, Парасковія, або Костиль, або кухарка, або якийнебудь хлоп!

— Бу-у! — кричав гук. Бу-у!

І нараз ясно стало чути людську бесїду:

— Запрягай, Вавіла!

Зпереду, коло самої дороги, горів огонь; полуміни вже не було, сьвітилось тільки червоне вуглє. Було чути, як жували конї. В пітьмах можна було доглянути два вози, один — з бочкою, другий низший з мішками й двох чоловіків: один вів коня, аби запрягати, другий стояв коло огнища нерухомо заложивши руки поза себе. Коло возів заварчав пес. Той, що вів коня, станув і сказав:

— Наче йде хтось дорогою..

— Тихо, Шарик, — крикнув другий на пса...

І по голосї можна було пізнати, що сей другий був старий. Ліпа станула й сказала:

— Боже помагай!

Старий підійшов до неї й не зараз відповів:

— Здорова була!

— Не вкусить ваш песик, дїдуню?

— Нїчого, не рушить.

— Я була в шпитали, — сказала Ліпа, помовчавши трохи. — Мій синочок там помер. Ось до дому несу.

Видно старому було неприємно слухати се, бо він відступив ся й поспішно сказав:

— Се нїчого, любко. Божа воля. Довго нишпориш, паробче! — сказав він, обернувши ся до свого товариша. — Скорше збиравбись ся.

— Твоєї дуги нема, — сказав парубок. — Не видко.

— Ти правдивий Вавіла.

Старий взяв уголь, роздув — се осьвітило тільки його очи й ніс опісля, коли найшли його дугу, підійшов з огнем до Ліпи й поглянув на неї і погляд його виражав співчутє й ласку.

— Ти мати, — сказав він. Кождій матери жаль своєї дитини.

І при тім зітхнув і покивав головою. Вавіла кинув щось на огонь, придоптав — і зараз таки стало дуже темно, вид щез і так як перше було тільки поле, небо зі зьвіздами тай гомоніли птахи, не даючи один другому спати. І коростіль кричав, і здавало ся, на тімсамім місци, де був огонь.

Але минула хвиля й знов видно було і вози і діда і довгого Вавілу. Вози скрипіли, виїздячи на дорогу.

— Ви сьвяті? — спитала Ліпа старого.

— Нї. Ми з Фірсанова.

— Ти перше поглянув був на мене, а серце моє змякло. І парубок спокійний. Я подумала: се, мабуть, сьвяті.

— Тобі далеко?

— До Уклєєва.

— Сїдай, підвеземо до Кузьміонок. Тобі там просто, нам на ліво.

Вавіла сїв на віз з бочкою, старий і Ліпа сїли на другий, Поїхали поволеньки, Вавіла вперед.

— Мій синок цїлий день мучив ся, — сказала Ліпа. — Дивить ся своїми оченятами і мовчить, і хоче сказати і не може. Господи, Діво Пречиста! Я з жалю все на землю падала. Стою й паду коло постелї. І скажи менї, дїдуню, пощо маленькому перед смертию мучитись? Коли дорослий мучить ся, чоловік чи жінка, то спокутовує гріхи, а маленький по що, коли гріхів не має? По що?

— А хтож його знає! — відповів старий.

Їхали мовчки зпів години.

— Всього знати не можна, пощо й на що, — сказав старий. — Птахови призначено не чотири крила, а два, тому, що й на двох лїтати може; так і чоловікови призначено не все знати, а тільки половину або четвертину. Кільки йому треба знати, аби прожити, тільки й знає.

— Менї, дїдуню, пішки йти лекше. А тепер серце трясеть ся.

— Нїчого, сиди.

Старий позіхнув і перехрестив рот.

— Нїчого... повторив він. — Твоє горе пів горя. Життє довге, — буде ще і добре і зле, все буде. Велика мати Росія! — сказав він і поглянув на обі сторони. Я по цїлій Росії бував і все в ній бачив, і ти вір мойому слову, люба. Буде й добре, буде й зле. Я ходив пішки в Сибір, і на Амурі був і на Алтаю, і переселенцем в Сибірі був, землю там орав, а опісля затужив за матусею Росією і вернув ся назад до рідного села. Назад до Росії пішки йшли; памятаю, пливемо ми на поромі, а я худий-прехудий і обдертий цїлий, босий, перемерз, гризу шкірку з хліба, а якийсь пан подорожний, таки на поромі — коли помер, то царство йому небесне, — дивить ся жалісно на мене, слези капають. „Ох, каже, чорний твій хліб, і днї твої чорні"... А як до дому приїхав, то всюди пустка. Була баба, та лишилась в Сибіри, там і закопали. Так в наймах жию. А що-ж? Скажу тобі: було опісля і зле, було й добре. Ось і вмирати не хочеть ся, люба, ще би з двайцять лїт пожив; видно, доброго було більше. А велика мати Росія! — сказав він і знов поглянув в обі сторони й поза себе.

— Дїдуню, — спитала Ліпа — коли чоловік умре, то кілько днів його душа опісля по земли ходить?

— А хтож знає! Ось спитай Вавілу, — він до школи ходив. Тепер всього учать. — Вавіла! — крикнув старий.

— Га!

— Вавіла, як чоловік умре, кілько днів його душа по землї ходить?

Вавіла здержав коня й тоді вже відповів:

— Девять днів. Мій вуйко Кирило вмер, то його душа жила в нашій хатї опісля тринайцять днів.

— Звідки-ж ти знаєш?

— Тринайцять днів в печи стукало.

— Ну, добре. Їдь, — сказав старий, і було видно, що він у все те не вірив.

Коло Кузьмонок фіри звернули на гостинець, а Ліпа пійшла далї. Вже свитало. Коли вона сходила в яр, то уклєївські хати й церква ховались в мраку. Було зимно, і їй здавало ся, що все ще кує тасама зазуля.

Коли Ліпа вернула ся до дому, то ще не виганяли товару; всї спали. Вона сиділа на ґаночку й чекала. Перший вийшов старий; він відразу на перший погляд зрозумів, що стало ся і довго не міг слова промовити і тільки цмокав губами.

— Ох, — Ліпа, — промовив він: — не встерегла ти внучка...

Збудили Варвару. Вона сплеснула руками й заплакала і зараз почала вбирати дитину.

— А гарненький хлопчинка був... проговорювала вона. — Ох-тех-те... Один хлопчик був, і того не встерегла, дурненька...

Рано й вечер відправляли панахиду. На другий день ховали, і після похорону гості й духовенство їли богато і так лакомо, наче довно вже не їли. Ліпа послугувала за столом, і панотець піднїсши вилку, на котрій був солений рижик, сказав їй:

— Не тужіть по дитинї. Таковых єсть царствіє небесное.

І тільки коли всї порозходились, Ліпа зрозуміла виразно, що Нікіфора вже нема й не буде, зрозуміла й заплакала. І вона не знала, в котру кімнату має йти плакати, бо відчувала, що в тій хатї по смерти дитини для неї вже місця нема, що вона тут непотрібна, злишна; і инші відчували се також.

— Ну, чого там заводиш? — крикнула нараз Аксінія, стаючи в дверях; з нагоди похорону вона була вбрана у все нове й напудрована. — Перестань!

Ліпа хотїла перестати, але не могла, й заплакала ще голоснїйше.

— Чуєш? — крикнула Аксінія і в сильнім гніві тупнула ногою. — До кого говорю? Геть з дому і щоби слїду твого тут не було, каторжнице! Геть!

— Ну, ну, ну!... — почав заспокоювати старий. — Аксінька, заспокій ся, матусю... Плаче, розумієть ся... дитина вмерла...

— Розумієть ся... — покривлялась йому Аксінія. — Нехай переночує, а завтра аби й духу її тут не було! Розумієть ся!... — передразнила вона ще раз і, засьміявшись, пійшла до крамницї.

На другий день досьвіта Ліпа пійшла до Торгуєва до матери.

(Конець буде).